

עין יצחק

יוצא לאור ע"י

פינת ההלכה השבועית
מאת מרן הראשון לציון
הגאון רבי יצחק יוסף שליט"א
בעל ה'ילקוט יוסף'

פר' בהר תשע"ט | גליון מס' 135

כתיבה: הרב מרדכי גור | עריכה: הרב יצחק קורלנסקי

תספורת בימי ספירת העומר

טעם מנהגי האבילות | אימתי פסקו תלמידי רבי עקיבא מלמות? | מאימתי מותר להסתפר? והאם יש לחוש לדברי הקבלה בענין זה? | תיקון תספורת שאינה ראויה | האם מותר לסרק השיער? | בעלי-ברית | תספורת לקטן

ובספר נהר שלום (עמ' כה) לא רצה להתיר אפילו לחתן לגלח ימים מספר לפני חג השבועות, והקפיד לנהוג על פי הסוד, עד ערב חג השבועות. אך זו חומרא יתירא, שלא להקל אף לא לחתן. ומי שנוהג תמיד בכל דרכיו כדעת המקובלים, וגם הוא תלמיד חכם שיודע גם פשוט וגם קבלה ורוצה להחמיר על עצמו שלא להסתפר עד חג השבועות, רשאי להחמיר עד חג השבועות, אבל אנחנו הולכים אחרי פסקי השו"ע והרמ"א, שמותר להסתפר ביום ל"ג - לאשכנזים, או ביום ל"ד - לספרדים, ואין צריך לחוש לחומרת המקובלים.

התרת נדרים

מי שנהג להחמיר שלא להסתפר עד מ"ט לעומר, ורוצה מחמת איזו סיבה מיוחדת, להסתפר בל"ג או בל"ד בעומר, אם מפסיק את מנהגו באופן חד פעמי אינו צריך התרה, מכיון שבשנים הבאות חוזר לעשות כמנהג המקובלים, וכמו שכתב הדגול מרובה (יו"ד סי' ריד) שכל שעושה את זה באופן חד פעמי ובדעתו לחזור למנהגו, אינו צריך התרה. וכך פסק הגאון רבי יהודה עייאש בספרו מטה יהודה (סימן תקנא דין י').

מי שלא יכל להסתפר לפני ימי ספירת העומר

מי שהיה חולה לפני חג הפסח ולא יכל להסתפר, רשאי להסתפר בימי העומר כשהבריא בימי העומר. כך כתבו בשם ראש הישיבה הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל, שמכיון שהיה אנוס בערב פסח רשאי להסתפר בימי העומר, ורק על הצד הטוב יותר שיסתפר בערב שבת, שהרי יש שמתירים להתגלח בכל ערב שבת, כפי שכתב הרדב"ז (הובא בספר 'בית עובד') שיש קהילות שמסתפרים בכל ערב שבת לכבוד שבת. אמנם מנהגינו שאין מסתפרים אף לא לכבוד שבת, אולם מי שהיה אנוס וחולה, יכול להסתפר בימי העומר.

וכמו כן מי שאירע לו אבל בימי פסח או לאחריו, ונשלמו שלושים יום של האבל בימי ספירת העומר, יכול להסתפר בימי הספירה. וכן כל המותרים להסתפר בימי חול המועד, כגון היוצא מבית האסורים והבא ממדינת הים וכיו"ב, רשאי להסתפר גם בימי ספירת העומר.

שאלה: כידוע שהמנהג פשוט שאין מסתפרים ואין מתגלחים בימי ספירת העומר. השנה של"ג בעומר חל ביום חמישי, האם מותר להסתפר ביום חמישי, או שיש להמתין ולהסתפר לכבוד שבת ביום שישי?

טעם מנהגי האבילות

תשובה: כידוע שאנו נוהגים כמה מנהגי אבילות עקב פטירתם של עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא, והיה העולם שמם מתורה (יבמות סב ע"ב), והיה זה דבר חמור מאוד. ועל כן אין שומעם כלי שיר, ולא נושאים אשה, וכן אין מסתפרים ולא מתגלחים בימי ספירת העומר.

אימתי פסקו מלמות?

ונחלקו הראשונים, האם מותר להתגלח כבר ביום ל"ג בעומר, שאז פסקו מלמות, או שפסקו למות ביום ל"ד בעומר, ועל כן יש להמתין יום נוסף. מנהג האשכנזים להסתפר בל"ג בעומר, והספרדים נוהגים כדעת מרן השולחן ערוך שאין מסתפרים אלא מבוקר יום ל"ד בעומר, שתלמידי רבי עקיבא מתו גם בל"ד בעומר, ומכיון ש"מקצת היום ככולו" (פסחים ד ע"א), ולכן ביום שישי, ל"ד בעומר מותר לספרדים להסתפר, אך ביום חמישי, ל"ג בעומר, עדיין אין מסתפרים.

האם יש לנהוג כהקבלה להסתפר רק בערב חג השבועות?

יש שנהגו על פי הקבלה שלא להסתפר ולא להתגלח אלא ביום מ"ט לעומר, ערב חג השבועות, כדעת רבינו האר"י ז"ל (הובא בשער הכוונות, דף פו ע"ד), אולם פשטה ההוראה כפי רוב ככל גדולי הדורות, חכמי הספרדים וגאוני אשכנז, שיש להורות תמיד כדעת הפשטנים. ורק אם מבואר בדברי הזוה"ק להדיא נגד הפוסקים, עושים כדברי הזוהר, כי זה תנא, רשב"י, (אלא אם כן יש גמרא מפורשת נגד זה, שבה פוסקים כדברי הגמרא, ולא כהזוה"ק), אך כשהמקובלים כתבו איזה דבר שאינו מובא להדיא בזוה"ק, אלא מובא בשם רבינו האר"י ז"ל בשער הכוונות וכ"ד, אנחנו פוסקים כמו הפשטנים, כפי שכתבו הרא"ם והרדב"ז ומהר"י אלגזי בשלמי צבור ועוד פוסקים, שרוב ככול העם עושים תמיד כמו הפשט ולא כהקבלה.

תיקון תספורת לאופן הראוי

מי שהסתפר תספורת של ריקים ופוחזים, עשה בצדדים קרחת ובאמצע כמין 'כרבולת'.... וכעת חזר בתשובה שלימה ורוצה לשוב ולהיראות כאחד האדם, מותר לו לסדר את השיער, לא יסתפר לגמרי, אלא יגזוז ויסדר מעט, שלא יראה משונה. וכל שכן אם הניח שער ארוך מאחוריו, שיש בזה משום "ובחוקותיהם לא תלכו", וזהו איסור גידול בלורית, (האיסור הוא בגידול שיער מאחוריו ולא מלפניו), ומותר לו להסתפר, אך לא יסתפר לגמרי אלא המעט הנדרש.

מספרה

מי שהוא ספר במקצועו, ובאים אליו אנשים שאינם שומרי תורה ומצוות, רשאי לספר אותם בימי העומר, שכן אם הוא לא יספר אותם, ילכו הם להסתפר במקום אחר, ויתכן שיעברו על איסור גילוח בתער או איסור הקפת הראש, מותר בכה"ג לספר בימי העומר, וכמה שיכול יעשה בצנעה.

סידוק השיער במסרק

לסרק במסרק את שערותיו או זקנו בימי העומר מותר, אף שיודע שיתלשו מעט שערות, וכן המנהג, ואין צריך להחמיר בכך. וגם בשבוע שחל בו תשעה באב מותר להסתרק וכל שכן בימי ספירת העומר.

תספורת לבעלי ברית מילה

אם חל ברית מילה בתוך ימי הספירה, מותר לאבי הבן ולסנדק ולמוהל להסתפר ולהתגלח באותו יום, הואיל ויום טוב שלהם הוא, (ולכן המנהג שאין אומרים וידוי באותו יום. הספרדים נוהגים שאין אומרים וידוי בשחרית ובמנחה, גם אם זה אחרי הברית, והאשכנזים נוהגים שבשחרית לא אומרים וידוי ובמנחה שאחרי הברית אומרים), ולכן מותרים להסתפר בימים אלו, כך פסק הרמ"א (סימן תצג סעיף ב), ובשו"ת חתם סופר (או"ח סימן קנח) האריך לחזק את דברי הרמ"א בזה שמותר להסתפר ולהתגלח לכבוד הברית.

מי הם הבעלי-ברית?

החק יעקב, הפרי חדש והמאמר מרדכי ציינו לדברי הבית יוסף (סימן תקנ"ט) שבעלי הברית הסנדק והמוהל ואבי הבן רשאים להסתפר ביום המילה. ובשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"ב סימן כג) הביא בשם המגן אברהם (סימן תקנט) ששלשה הם בעלי ברית: אבי הבן, המוהל והסנדק. אך היעב"ץ השיג עליו וכתב שאין לסמוך ולהתיר אלא לאבי הבן בלבד, ולדעתו כך מסקנת הבית יוסף. גם הגאון רבי חיים פלאג'י בספרו מועד לכל חי (סימן ו' אות ז) כתב שדוקא אבי הבן יכול להסתפר ביום המילה, אך הסנדק והמוהל אינם רשאים להסתפר. אולם העיקר להלכה שגם המוהל וגם הסנדק יכולים להסתפר ביום המילה, וכך כתב הגאון בעל החוות יאיר בספרו מקור חיים, שמוהל

וסנדק רשאים להסתפר ביום המילה, וכך מדויק בדרכי משה (ס"ס תצג). ולכן להלכה ביום המילה מותר לשלושתם להסתפר.

תספורת ביום שלפני המילה

אם יש סיבה המונעת את בעלי הברית מלהסתפר ולהתגלח באותו יום, כגון שעושים את הברית מיד בבוקר, רשאים להקדים ולהסתפר יום לפני, כפי שכתב הרמ"א בדרכי משה, שמותר להם להסתפר ביום שקודם המילה סמוך לערב, קודם שילך לתפילה, ויעמיד שומר ויסתפר.

אמנם מרן החבי"ב בספרו שיירי כנסת הגדולה (הגהות בית יוסף אות ח) חלק וכתב שלא הותר להסתפר אלא ביום המילה עצמו ולא קודם, ורק אם חל המילה בשבת, רשאי בעל הברית להסתפר ביום שישי שלפני הברית.

אולם האליה רבה השיג עליו, שלא ראה דברי הגהות ומנהגים (לאחד הראשונים) שכתב להתיר להסתפר אף ביום שקודם המילה סמוך לערב. גם הראש"ל הגר"י מיוחס בספרו פרי האדמה (ח"ב עמ' קסב) הביא מה שכתב מרן החבי"ב וחלק עליו, והביא את דברי הפרי חדש ועוד שאם טרוד ביום המילה, יכול להקדים ביום שלפניו שלפניו.

ברית מילה ביום א'

אם חל יום המילה ביום ראשון, יש להתיר לבעלי-ברית להסתפר ביום שישי לכבוד שבת. כך כתב בשו"ת תשובה מאהבה (ח"ב דף לה), ושכן דעת הפרי מגדים.

תספורת לקטן

ילד קטן, אפילו הגיע לגיל חינוך, מעיקר הדין מותר לו להסתפר, שאפילו באבילות החמורה, על אביו ועל אמו, אין לקטן דין אבלות, ומה שקורעים בגד הקטן, הוא מפני עגמות נפש לגדולים, כמבואר בגמרא (מועד קטן יד ע"ב), אבל אין אבילות לקטן, וכל שכן לענין אבילות ישנה של ימי ספירת העומר. ולכן תלמיד שהגיע לבית-הספר או לתלמוד תורה עם שיער מרובה לראשו, מותר לו להסתפר. אך אם אין סיבה מיוחדת, טוב שימנע, שיהיה כמו כולם, להסתפר ביום ל"ד לעומר.

חלאקה

יש נוהגים שבהגיע הקטן לגיל שלש לוקחים אותו לפני החכמים וכל אחד גוזר לו מעט ומברכים את הקטן, ודאי שמותר בימי ספיה"ע, וכל שכן הוא מקטן שהגיע לחינוך, והוא עדיין לא הגיע לגיל חינוך. ובפרט שלא מספרים אותו לגמרי, אלא מעט, ובעיקר לוקחים אותו לחכם בכדי שיראה את החכמים, ויראה את מי מכבדים, וילמד כבר מקטנותו שכל הכבוד מגיע לחכמי התורה, ושיקבל ברכה מהחכמים, ולכן מותר אף בימי ספירת העומר.

'פינת ההלכה' של מרן הראשון לציון שליט"א משודרת בכל יום שישי בשעה 15:45 - 'כאן-מורשת'

ניתן להאזין גם בקו 'בית יצחק': 0772-660-880 בשידור חי וחוזר

להנצחות (להצלחות, לרפואות ולעילוי נשמות) ולקבלת הגליון במייל: yk3121405@gmail.com | כל הזכויות שמורות © תרומות יתקבלו בברכה גם בעמדות 'קהילות': 073-2757000 (מספרינו: 4497) | קבלה מוכרת לצרכי מס לפי סעיף 46